

FƏNN SİLLABUSU

İxtisaslaşma 060111-Tarix fənninin tədrisi metodikası və metodologiyası

Fakültə: Tarix coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

1 Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Yeni və müasir tarixin tədrisi metodikası (İşçi proqram LDU-nun Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 14.09.2022-ci il qərarı ilə təsdiq edilmişdir (protokol №1)

Kodu: MİF-B04.4

Tədris ili: II (2025-2026) Semestr: III

Tədris yükü: Cəmi 240 saat. Auditoriya saati 45 saat. (30 saat mühazirə, 15 saat seminar)

Təhsil alma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 8 kredit

II Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: tar.ü.f.d. dos. Mahmudov Kamal Fətulla oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə. Məmmədov k. 21

Məsləhət günləri və saati: III-V günlər saat 15⁰⁰-16⁰⁰

E-mail ünvanı: kamal-1965@mail.ru

III Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Avropa və Amerika ölkələrinin yeni tarixi (1871-1918). Gəncə, 2009

2. Xəlilov R. Tarix təliminin metodikası. Bakı, 2001

3. Mustafazadə T. Ümumi tarix. I kitab. Bakı, 2009

4. Avropa və Amerika ölkələrinin yeni tarixi XVI əsr – XIX əsrin 60-cı illəri. Gəncə, 2000

5. Məlikov R. Nəcəfəli T. Tarixin interaktiv təlimi. Müəllimlər üçün vəsait. Bakı, 2002

6. Tarixin tədrisində müasir üsullar. (Sənədlər, tövsiyələr, Nümunələr). Bakı, 2000.

7. Paşayev N. Tarixin tədrisi metodikası. Bakı, 2000

8. Mərdanov M. S. Azərbaycan təhsili müstəqillik illərində. Bakı, 1994.

IV Prerekvizitlər: Yeni və müasir tarixin tədrisinin metodikası fənninin tədrisindən öncə orta əsrlər tarixinin tədrisinin metodikası fənnini öyrənmək vacibdir.

V Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI Fənnin təsviri və məqsədi: Tarixin tədrisi ilə bağlı yeni proqram və dərsliklərdən istifadə etməklə ümumi tarixin tərkib hissəsi olan yeni və müasir tarixinin tədrisi metodikasına əsaslanaraq ictimai həyatın əsası olan maddi istehsalı, tarix hər şeydən əvvəl məhsuldar qüvvələrin və istehsal münasibətlərinin tarixi olduğunu şagirdlərə izah etmək, dövlətlərin yaranması, inkişafı və tənəzzülü prosesini təhlil etmək və yeni tarixi öyrənməklə müasir sivilizasiyanın köklərini və bər cəmiyyətinin keçdiyi inkişaf yolunu şagirdlərə öyrətmək nəzərdə nəzərdə tutulur. Əsas məqsəd yeni və müasir tarixinin tədrisində müasir yanaşmalar, texniki təlim vasitələrinin və metodlarının tətbiqi ilə təlimin səmərəliliyinin yüksəldilməsinə nail olmaqdır.

VII Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə: Tələbələr biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənn əhatə edən 5 sual daxil edilir. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 0 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədri fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

Nö	Bal	Qiymət	
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada təcdir göröləcək.

X Təqvim-mövzu planı: 30 saat müəazirə, 15 saat seminar

Nö	Keçirilən müəazirə və seminar mövzuları	Müh.	Sem.
1	Mövzu: İngiltərə burjua inqilabı Plan: 1. İngiltərədə feodalizmin dağılması və kapitalizmin yaranması 2. Kral və parlament arasında mübarizə 3. Parlamentli monarxiyanın qurulması Mənbə: 2, 5	2	2
2	Mövzu: Amerika Birləşmiş Ştatlarının yaranması Plan: 1. Şimali Amerikada "Yeni İngiltərə" 2. ABŞ yaranması. İdarəçilik forması Mənbə: 2, 5, 7	2	
3	Mövzu: Fransa burjua inqilabı Plan: 1. Fransada marifçiləri 2. Fransada feodalizm quruluşunun dağılması və kapitalist münasibətlərinin yaranması 3. Jirondistlər və yakobinçilər 4. Termidorçular və Napoleon Bonapart Mənbə: 2, 5, 7	2	2
4	Mövzu: Şərq ölkələri XVII-XVIII əsrlərdə Plan: 1. Böyük Moğol imperiyasının parçalanması 2. Çin və Yaponiya XVII-XVIII əsrlərdə Mənbə: 7, 8	2	
5	Mövzu: Osmanlı və Rusiya dövlətləri XVII-XVIII əsrlərdə Plan: 1. Osmanlı dövləti XVII-XVIII əsrlərdə 2. Rusiya dövləti XVIII əsrdə Mənbə: 4, 6	2	2

	Mövzu: Rusiya və Asiya ölkələri XIX əsr XX əsrin əvvəllərində Plan: 1. Rusiya XIX əsr XX əsrin əvvəllərində 2. Çin, Hindistan və Yaponiya XIX əsr XX əsrin əvvəllərində Mənbə: 4, 6	2	
7	Mövzu: ABŞ və Avropa ölkələri XIX əsr XX əsrin əvvəllərində Plan: 1. ABŞ XIX əsr XX əsrin əvvəllərində 2. Avropa ölkələri XIX əsr XX əsrin əvvəllərində Mənbə: 3, 4, 6	2	2
8	Mövzu: I Dünya müharibəsi Plan: 1. I Dünya müharibəsinin səbəbləri və böyük dövlətlərin işğalçılıq planları 2. I Dünya müharibəsi dövründə hərbi əməliyyatlar 3. I Dünya müharibəsinin nəticələri Mənbə: 4, 7	2	
9	Mövzu: Versal-Vaşinqton sistemi Plan: 1. Versal-Vaşinqton sisteminin yaradılması 2. Versal-Vaşinqton sisteminin ziddiyyətləri Mənbə: 4, 7	2	2
10	Mövzu: SSRİ və Asiya ölkələri 1918-1939-cu illərdə Plan: 1. SSRİ XX əsrin 20-30-cu illərində 2. Türkiyə 1918-1939-cu illərdə 3. Çin, Hindistan və Yaponiya 1918-1939-cu illərdə Mənbə: 1, 4, 7	2	
11	Mövzu: ABŞ və Avropa ölkələri 1918-1939-cu illərdə Plan: 1. İtaliya və Almaniya 1918-1939-cu illərdə 2. ABŞ, Böyük Britaniya və Fransa 1918-1939-cu illərdə 3. Böyük Britaniya və Fransa 1918-1939-cu illərdə Mənbə: 4, 6, 8	2	2
12	Mövzu: II Dünya müharibəsi Plan: 1. Avropada müharibə ocağının yaranması. Müharibənin birinci dövrü (1939-1942) 2. Müharibənin gedişində əsaslı dönüş. Müharibənin başa çatması. 3. II Dünya müharibəsinin dünya xalqlarının və dövlətlərinin tarixində rolu Mənbə: 5, 6, 8	2	
13	Mövzu: SSRİ və Asiya ölkələri II Dünya müharibəsindən sonrakı dövrdə Plan: 1. II Dünya müharibəsindən sonra SSRİ daxili və xarici siyasətinin əsas istiqamətləri 2. Türk dünyası II Dünya müharibəsindən sonra. Türkdilli dövlətlərin yaranması 3. Çin və Hindistan və Yaponiya II Dünya müharibəsindən sonrakı dövrdə Mənbə: 5, 6, 8	2	2
14	Mövzu: ABŞ və Avropa ölkələri II Dünya müharibəsindən sonrakı dövrdə Plan: 1. II Dünya müharibəsindən sonra ABŞ daxili və xarici siyasətinin əsas istiqamətləri 2. II Dünya müharibəsindən sonrakı Avropa ölkələrinin inkişaf xüsusiyyətləri 3. Avropada integrasiya prosesi Mənbə: 5, 6, 8	2	

Mövzu: Beynəlxalq münasibətlər. Dünya müasir dövrü.

Plan:

1. Dünya ölkələri beynəlxalq münasibətlər sistemində
2. Müasir dövrdə baş vermiş proseslərdə dünya ölkələrinin rolu
3. Azərbaycanın beynəlxalq təşkilatlara üzv olması

Mənbə: 5, 6, 8

2

1

XI Fənn üzrə tələblər:

Dövrün öyrənilməsində vacib mənbəşünaslıq və tarixşünaslıq materiallarını araşdıraraq təhlillər aparılmasını daha da asanlaşdırır. Yeni və müasir dövr Avropa və Amerika tarixinin xronoloji çərçivəsini müəyyənləşdirməklə dövrün dünyanın tarixi inkişafında yeri müəyyənləşdirilməlidir. Tarix təliminin müasir innovativ texnologiyasının seçiyəvi xüsusiyyətlərini, məzmun və strukturunu araşdırılmalıdır.

XII Fənn üzrə təlim nəticələri:

- Yeni dövrün öyrənilməsində vacib mənbəşünaslıq və tarixşünaslıq materiallarını araşdıraraq təhlillər aparır.
- Yeni dövr dövlətlərinin yaranmasını, idarəçilik formalarını, siyasi, sosial-iqtisadi münasibətləri təhlil edir.
- Müasir dövrdə baş vermiş proseslərdə dövlətlərinin rolunu dəyərləndirir.
- Müasir dövrün global problemlərinin həllində mədəniyyətlərəarası və sivilizasiyalrarası dialoqa dair materiallar əsasında məruzə və referatlar hazırlayır.
- Tarix fənni üzrə təlimin təşkili formaları və dərsləndirən məşğələlərin xarakterik xüsusiyyətlərinə izah edir.
- Tarixin tədrisi metodikasını müasir kontekstdə şərh edir.

XIII Tələbələrə fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV Kollokvium sualları:

I kollokvium sualları:

1. İngiltərədə feodalizmin dağılması və kapitalizmin yaranması
2. İngiltərədə Kral və parlament arasında mübarizə
3. İngiltərədə Parlamentli monarxiyanın qurulması
4. Şimali Amerikada "Yeni İngiltərə"
5. ABŞ-ın yaranması. İdarəçilik forması
6. Fransada marifçilik hərəkatı
7. Fransada feodalizm quruluşunun dağılması və kapitalist münasibətlərinin yaranması
8. Jirondistlər və yakobinçilər
9. Termidorçular və Napoleon Bonapart
10. Böyük Moğol imperiyasının parçalanması

II kollokvium:

1. Çin və Yaponiya XVII-XVIII əsrlərdə
2. Osmanlı dövləti XVII-XVIII əsrlərdə
3. Rusiya dövləti XVIII əsrdə
4. Rusiya XIX əsr XX əsrin əvvəllərində
5. Çin, Hindistan və Yaponiya XIX əsr XX əsrin əvvəllərində
6. ABŞ XIX əsr XX əsrin əvvəllərində
7. Avropa ölkələri XIX əsr XX əsrin əvvəllərində
8. I Dünya müharibəsinin səbəbləri və böyük dövlətlərin işğalçılıq planları
9. I Dünya müharibəsi dövründə hərbi əməliyyatlar
10. I Dünya müharibəsinin nəticələri

XV İmtahan sualları:

1. İngiltərədə feodalizmin dağılması və kapitalizmin yaranması
2. İngiltərədə Kral və parlament arasında mübarizə
3. İngiltərədə Parlamentli monarxiyanın qurulması
4. Şimali Amerikada "Yeni İngiltərə"
5. ABŞ-ın yaranması. İdarəçilik forması
6. Fransada marifçilik hərəkatı
7. Fransada feodalizm quruluşunun dağılması və kapitalist münasibətlərinin yaranması
8. Jirondistlər və yakobinçilər
9. Termidorçular və Napoleon Bonapart
10. Böyük Moğol imperiyasının parçalanması

12. Çin və Yaponiya XVII-XVIII əsrlərdə
13. Osmanlı dövləti XVII-XVIII əsrlərdə
14. Rusiya dövləti XVIII əsrdə
15. Rusiya XIX əsr XX əsrin əvvəllərində
16. Çin, Hindistan və Yaponiya XIX əsr XX əsrin əvvəllərində
17. ABŞ XIX əsr XX əsrin əvvəllərində
18. Avropa ölkələri XIX əsr XX əsrin əvvəllərində
19. I Dünya müharibəsinin səbəbləri və böyük dövlətlərin işğalçılıq planları
20. I Dünya müharibəsi dövründə hərbi əməliyyatlar
21. I Dünya müharibəsinin nəticələri
22. Versal-Vaşinqton sisteminin yaradılması
23. Versal-Vaşinqton sisteminin ziddiyyətləri
24. SSRİ XX əsrin 20-30-cu illərində
25. Çin, Hindistan və Yaponiya 1918-1939-cu illərdə
26. İtaliya və Almaniya 1918-1939-cu illərdə
27. ABŞ 1918-1939-cu illərdə
28. Böyük Britaniya və Fransa 1918-1939-cu illərdə
29. II Dünya müharibəsinin dünya xalqlarının və dövlətlərinin tarixində rolu
30. Avropada müharibə ocağının yaranması. Müharibənin birinci dövrü (1939-1942)
31. Müharibənin gedişində əsaslı dönüş. Müharibənin başa çatması
32. II Dünya müharibəsinin dünya xalqlarının və dövlətlərinin tarixində rolu
33. II Dünya müharibəsindən sonra SSRİ daxili və xarici siyasətinin əsas istiqamətləri
34. Türk dünyası II Dünya müharibəsindən sonra. Türkdilli dövlətlərin yaranması
35. Çin, Hindistan və Yaponiya II Dünya müharibəsindən sonrakı dövrdə
36. II Dünya müharibəsindən sonra ABŞ daxili və xarici siyasətinin əsas istiqamətləri
37. II Dünya müharibəsindən sonrakı Avropa ölkələrinin inkişaf xüsusiyyətləri
38. II Dünya müharibəsindən sonra Avropada inteqrasiya prosesi
39. Dünya ölkələri beynəlxalq münasibətlər sistemində
40. Müasir dövrdə baş vermiş proseslərdə dünya ölkələrinin rolu
40. Azərbaycanın beynəlxalq təşkilatlara üzv olması

Yeni və müasir tarixin tədrisinin metodikası fənninin sillabusu 060111 Tarix fənninin tədrisi metodikası metodologiyası ixtisaslaşması üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Tarixin tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir. (12 sentyabr 2025-ci il, protokol N ...)

Kafedra müdiri: dos.K.F.Mahmudov

Fənn müəllimi: dos.K.F.Mahmudov